

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIII. Duplex replica solvitur, & utriusque solutione ampliùs
ostenditur, rationem rectam non permittere humili, modesto, prudentique
Christiano, in materia (præsertim Theologica) incerta & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

CAPUT XII.

Ipsemet ordo locorum Theologicorum, illumque sequendi necessitas, ostendit, in Theologicis, etiam incertis ac inevidentibus, plus sanctorum Doctorum auctoritati deferendum, quam visa cuique rationi.

103 **L**ocorum Theologicorum ordinem id ostendere, probatur: ut enim Prol. l. c. 4. n. 29. vidimus ex Melchiore Cano, „ tamen in „ reliquis disciplinis omnibus primum locum ratio tenet, postremum auctoritas; at Theologia tamen una est, in qua non tam rationis in disputando, quam auctoritatis momenta quærenda sunt, „ prout optima ratione laudatus Author ibidem comprobavit, confirmatque locorum Theologicorum ordo, communi omnium sensu receptus, quem idem Author l. 1. de locis c. 3. numero denario exhibet, quorum septem priores sunt auctoritates, 1. Verbi divini. 2. Traditio Christi & Apostolorum. 3. Ecclesiæ Catholicæ. 4. Conciliorum, præsertim Generalium. 5. Summorum Pontificum. 6. Sanctorum Patrum. 7. Theologorum & Jurisconsultorum. Octavus locus est ratio naturalis. Nonus est auctoritas Philosophorum. Decimus, auctoritas humanæ historiæ. His sic enumeratis, laudatus Author concludit sic: „ Sunt itaque hi „ decem loci, in quibus argumenta omnia Theologica delitescunt; eo scilicet discrimine, ut quæ ex 7. prioribus locis eliciuntur, propria ferè ea sint hujus Facultatis. Quæ verò ex tribus posterioribus, adscripticia. „ Atqui propria priora sunt adscriptitiis. Prior ergo locus deferendus Sanctorum auctoritati, posterior humanæ rationi, sicque hæc illi postponenda.

104 Nec minùs efficaciter id ipsum ostendit necessitas sequendi ordinem locorum Theologicorum. Cum enim ex una parte maximè arduum sit, verum à falso discernere in scholis, ubi omnia plena sunt dissensionibus, contentionibus, rixis & tricis, & ubi, teste D. Clemente initio recognitionum, *non tam qui veram partem defendit, quam qui acris subtilisque disputat, vincere solet, sententiaque ac definitiones rerum, non pro natura sua & veritate causarum, sed pro ingenii defendentium, falsa imaginantur aut vera;* ex altera verò parte, tot inter tracas, ac sine fine certamina, necessariae sint regulæ, seu principia discernenda veritatis inter tot & tantas dissensiones latentis, sine quibus haud minùs impossibile est veritatem scientialiter invenire, quam scientiam & artem quamlibet sine regulis & principiis scientiæ & artis adipisci. Denique cum inverso ordine regularum, regulæ jam non sint regulæ (ut enim regulæ sint, esse debent ordinatæ) necessariò servandus est inter regulas ordo; ille maximè, quem providentia divina præstituit (cum ad veritatem à falsitate tutò discernendam divino opus sit magisterio; quo destituuntur qui

negligunt vel invertunt ordinem præscriptum à Deo.) Igitur possibile non est Theologicam veritatem scientialiter invenire, sapientiamque adipisci, non servato locorum Theologicorum ordine. Utpote quorum alia ex aliis dependent, alia aliis subordinantur. Cætera namque principia subordinantur primo, quod est divini verbi auctoritas. Auctoritas quoque sanctorum Doctorum subordinatur auctoritati Ecclesiæ. Et quia Theologia ex præmissis innititur unicè, vel potissimum, doctrinæ revelatæ, cujus fideles depositarii sunt SS. Patres, ad hoc divinitus impleti spiritu sapientiæ: hinc est quòd sicut Philosophia Theologiæ, in ordine ad veritates Theologicas subordinatur; sic & ratio naturalis (propria Philosophiæ) auctoritati, tum Scripturæ, tum Ecclesiæ, tum SS. Patrum, quæ propria est Theologiæ. Maximè cum ordo à divina providentia præscriptus ad sapientiam Theologicam acquirendam, exigat minùs sapientes in ea instrui per sapientiores, & maximè per SS. Doctores, sicut inferiores Angelos per superiores, ut supra vidimus, eorumque proinde auctoritatem præferri privatæ cuiusque rationi. Unde & Theologi omnes, qui de locis Theologicis scripserunt, priorem locum tribuunt sanctorum Doctorum auctoritati, quam humanæ rationi.

CAPUT XIII.

Duplex replicæ solvitur, & utriusque solutione amplius ostenditur, rationem rectam non permittere humili, modesto, prudentique Christiano, in materia (præsertim Theologica) incerta & inevidenti, plus deferre rationi sibi visa, quam communi Sapientiorum, & maximè sanctorum Patrum doctrinæ.

AT (inquiunt humanæ rationis supra SS. 103 ADD. auctoritatem exaltatores) quamvis SS. Doctores Majoresque nostri, nobis absolute fuerint sapientiores, equidem homines fuerunt; adeoque potuerunt in aliquo decipi, sive aliquid minùs sapienter tradere: cum in sola Apostolica Sede, atque in Ecclesia universali auctoritas infallibilis resideat. At (inquam ego) quicumque tu es, qui ista dicis, & ipse homo es, immò in comparatione ipsorum, homuncio; in comparatione Gigantum illorum, nanus; in comparatione Aquilarum illarum, noctua & vespertilio. Si ergo potuerunt illi decipi, quia homines; multo magis tu, longè minori lumine sapientiæque perfusus, majorique proinde deceptionis & erroris periculo obnoxius. In particulari ergo casu (ubi veritas in contrarium manifestè non affulget, sive per experientiam, Majoribus incognitam, sive per Ecclesiæ definitionem noviter factam, &c. quod rarissimum profectò est) si sobriè sapias, præsumere debes potius te decipi, quam ipsos, prudenterque timere, ne vanæ rationis imagine deludaris, dum male suadant rationem tuam, tantorum Virorum a-

thoritati, id est, tenebras tuas splendissimo lumine ipsorum antepone. Videri potest Augustinus l. 3. de Baptismo c. 4. ubi dicit, quod licet fieri possit, ut in rebus obscuris verius unus, vel pauci sentiant quam plures; *non tamen facile pro uno vel pro paucis adversus innumerabiles ejusdem religionis & unitatis viros, & magno ingenio, & uberi doctrinâ pradios, nisi pertractatis pro viribus atque perspectis rebus, ferenda sententia est.*

106 Enimverò si legitima foret exceptio, si (inquam) liceret visam sibi rationem, SS. Doctorum, quamlibet ab Ecclesia approbatorum & commendatorum, authoritati præferre, hoc titulo, quod Doctores illi, licet sancti, licet ab Ecclesia commendati, &c. fallibiles homines fuerint. Frustrâ ergo id vitio verteremus hæreticis. Frustrâ essent Oracula Scripturarum c. 13. producta. Frustrâ documenta Sanctorum. Frustraneus ordo divinæ providentiæ, ut minùs sapientes à sapientioribus, maxime à SS. Doctoribus cælesti ad hoc lumine perfusis, instruantur. Frustrâ à Deo dati SS. Doctores, *ut non circumferamur omni vento doctrinæ, ad circumventionem errorum.* Quippe ad manum cuius erit illa exceptio; qua proinde omnis ordo discrimenque rerum humanarum everteretur, omniaque ad peræquationem fœdissimamque confusionem deducerentur.

107 Damus ergo, falli potuisse SS. Doctores, tamen divinitus illustratos, tamen ab Ecclesia approbatos. Sed si falli potuerunt, tot tantisque contra errorem præsidii vallati; longè magis tu, homuncio, falli potes, in eo, in quo approbatis eorum dogmatibus contradicis, tamen nulla re cum iis conferendus. Te igitur alloquor, quisquis es, qui humanam fallibilitatem infirmitatemque Patribus objicis, cum & tu homo sis, longè ipsis fallibilior infirmiorque, nihilque omnino sit, quod me securum reddat, audiendo te contradicentem; gravia verò sint argumenta securitatis, si acquiescam dogmatibus ipsorum ab Ecclesia commendatis; ad ipsosque ipse etiam Spiritus Sanctus me remittat, pro assequenda sapientia & intelligentia veritatis: contra rectam profectò rationem, & contra omnem est æquitatem, non eorum potius dogmata sequi (quamdiù de eorum errore liquido non constat) quam contradictionem tuam, id est, hominis longè incertioris futiliorisque, & ad errandum proclivioris, dejectique tandem omni ex parte infra præstantiam authoritatemque ipsorum. Neque enim ratio recta, neque æquitas patitur, ipsos absque manifestis & ineluctabilibus argumentis, spoliari possessione communis approbationis Ecclesiæ atque Sapientum.

108 At contingit (inquiunt) forissimam aliquam rationem Moderno cuiquam occurrere, quæ Majoribus non occurrit; minùsque sapienti aliquid revelari, quod antea non fuit revelatum sapientioribus, nec Sapientum Communitati: quia videlicet *Spiritus ubi vult spirat, nec luminis sui plenitudinem in Majores effudit,*

sed aliquid illius successoribus reservavit. Ecclesia namque est velut aurora consurgens, non simul in totum, sed paulatim & successu temporum, accipiens luminis incrementum. At (rursum ego) quisquis hoc dicit, superbus es, si (in re incerta) id de teipso præsumis: cum ex Oraculis Scripturarum, ex documentis Sanctorum, ex regulis christianæ humilitatis & modestiæ suprâ deductis, superbia tua comprobetur; digna quæ castigetur illâ Mellisui Doctoris in Abaylardum invecivâ: *Quasi verò novus iste novarum invenior assertio- num, & assertor inventionum, invenire rationem potuerit, quæ Sanctos laeserit.* Fugienda proinde hujusmodi præsumptio, quæ tibi videaris in aliquo sapere præ SS. Doctoribus & Majoribus tuis, mysteriumque, ipsis absconditum, tibi specialiter manifestatum esse, vel revelatum. Neque enim præsumptionis istius exemplum legitur in humilibus Sanctis, sed in superbis Hæreticis, eorumque Patriarchis, qui propterea se præ aliis illuminatos dixerunt. Quos qui imitati sunt Catholici, varios in errores prolapsi sunt, prout de Cajetano Magistro suo dolens conqueritur Melchior Canus l. 7. de locis c. 23. cujus verba produximus tomo 1. de Deo dist. 1. num. 42.

Hinc etiam unicuique cavenda est præsumptio, quæ sic evanescat in cogitationibus suis, ut occurrentes sibi rationes, vel à se adinventas, extra rarissimum casum necessitatis manifestè cogentis, meliores existimet rationibus quæ contrarium nostris persuaserunt Majoribus, & maxime probatis ab Ecclesia, SS. Doctoribus, aliisque communiter sapientibus. Primò, quia frequentissimis experimentis constat, horrendas deceptiones pullulasse ex hujusmodi præsumptione, & sapientissimi quique fatentur inani specie hujusmodi rationum frequenter sese deceptos fuisse. Quos inter Buridanus in proœmio Ethicorum suorum idèd protestatur: “novis se rationibus nequaquam adhæsurum, quantumcumque apparentibus; quoniam ab illis pluries deceptus fuerit, ex antiquis autem dictis numquam.”

Secundò, quia melior ratio pensanda est iudicio Sapientiorum, quorum, in obscuris, haud dubiè præstat stare iudicio, præsertim communi, quam proprio. In obscuris namque commune iudicium Sapientiorum privato est præferendum, animique de se nimium præsumptis notam apud omnes, etiam Gentiles, incurrit, qui in re utrimque obscura, privatum iudicium suum communi iudicio Sapientiorum antepone.

Tertiò, quamvis possibile sit, plures sapientes, vel etiam sapientiores, ipsos pariter sanctos Doctores, tamquam homines decipi; facilius tamen frequentiusque, atque adeò verisimilius est, unum decipi, quam plures, ipso longè sapientiores, ob copiosoremque divinæ luminis affluentiam, deceptioni minùs obnoxios. In obscuris ergo potius illud præsumendum, quam istud; cum præsumendum sit iux-

ta regulam 44. juris in 6°. *Inspicimus in obscuris quod est verisimilius, vel quod plerumque fieri consuevit.*

112. Quartò, vera & solida ratio potius in iis præsumitur, qui ob majorem affluentiam luminis & sapientiæ melius penetrant & perspicunt, magisque proinde attingunt veritatem; quàm in eorum contradictoribus, ob tanti luminis & sapientiæ defectum, minùs penetrantibus, minùsque proinde attingentibus veritatem. Quamvis enim oppositum accidere possit, rarò tamen accidit, ideòque non præsumitur, nisi apertè constet. *In obscuris namque non præsumitur quod rarò, sed quod frequenter & ut plurimum accidit.*

113. Quintò, quamdiu per evidentia credibilitatis signa non constat de opposito, ille potius decipi præsumitur; qui sequitur ducem suspectum, fallacem, frequenturque decipientem, quàm qui sequitur ducem non suspectum, securum ac tutum. At qui visam sibi rationem sequitur, contra communem Majorum traditionem, Sanctorumque doctrinam, sequitur ducem suspectum, fallacem, frequenturque decipientem (ad quem ideò nos numquam remittit Spiritus veritatis;) qui verò insitit Majorum traditioni, eorumque præsertim Sanctorum, quorum dogmata inconcussa tutissimaque declaravit Ecclesia, sequitur ducem securum, tutum, minimèque suspectum, ad quem nos remittit, sequendumque nobis proponit Spiritus veritatis, ex dictis num. 104. Ille igitur potius decipi præsumitur quàm iste.

114. Et ideò ambulantes per viam non tritam rationationum, ad inventionumque suarum, Hierem. 18. arguuntur tamquam *impingentes in visis suis, ut ambularent per eas in itinere non trito.* Insistentes verò receptæ Majorum doctrinæ, titulusque Sanctorum vestigiis; imitantur Israëliticum populum; sub ductu Moïsis ad terram promissionis securè tendentem, cujus ea vox erat Numer. 20. *Per tritam gradiemur viam.* Contingitque ipsis, quod Augustinus observat l. 2. de ordine c. 9. *Omnibus bona, magna & occulta discere cupientibus, non aperit nisi auctoritas januam; quam quisque ingressus, sine ulla dubitatione vita optima exempla sectatur; per qua cùm docilis factus fuerit, sum demum discet, quantà ratione prædita sint ea ipsa que secutus est ante rationem.*

115. Deducta hæcenus argumenta tanti ponderis esse videntur; ut qui (extra rarissimum casum veritatis ad id manifestè cogentis) ob privatas rationes sibi visas, communem Majorum traditioni, perspicuæque Sanctorum (maximè primariorum Ecclesiæ Doctorum) sententiæ contradicendo, visæ sibi rationis præcipitia non cavent, rectæ rationis contemptores esse demonstrantur, à rationeque & sapientiæ maximè alieni.

116. Tales verò demonstrantur, tum quia rectam rationem contemnere censetur, quisquis serio apud se recogitans ingentem humanæ rationis defectum, atque in errores pronitatem,

Tom. I.

pro posse non cavet illius aberrationem præcipitiumque, sed, absque necessitate, sciens ac volens, se conjicit in periculum illius, dedignando vel negligendo regulas sibi divinitus commendatas ad illud vitandum; quemadmodum veritatem contemnere censetur, qui pro posse non cavet falsitatem, sed, absque necessitate, sciens ac volens, se conjicit in periculum illius; similiter vitam contemnere censetur, qui pro posse non cavet mortem, sed, absque necessitate, sciens ac volens, illius periculo se exponit, &c. At illi, de quibus agimus, pro posse non cavent humanæ rationis aberrationem, sed, absque necessitate, scientes ac volentes, in illius se conjiciunt periculum.

Tum quia rectam rationem contemnere censentur, qui ratione abutuntur. Illi verò, contra quos agimus, ratione abutuntur, dum ratione liberius utuntur. Ipsos verò ratione liberius uti, per plura capita superius est demonstratum. Non sunt ergò verè rationabiles, nisi ad hoc maximè ratione utantur; ut (ob ingentem visæ sibi rationis defectum) sibi persuadeant nihil esse rationi tam consonum, quàm de visa sibi ratione humiliter sentire, illamque suspectam habere, dum communi Majorum rationi, vel illustriorum Ecclesiæ Doctorum sententiæ contradicit; eùm, ut toties dixi, Deus sanctos illos Doctores adimpleverit spiritu sapientiæ & intellectus, ut eorum doctrinam sequendo non circumferamur omni vento doctrinæ ad circumventionem erroris. Quos profectò Deus ad corrigendos defectus lubricæ rationis nostræ frustra caelesti adimplevisset lumine, si liberum nobis reliquisset, salvo rectæ rationis ordine; salvis etiam regulis humilitatis, modestiæ & prudentiæ christianæ, visam nobis rationem, ipsorum documentis auctoritative præferre.

CAPUT XIV.

Regule 14. ad veram rationem, sapientiam & intelligentiam assequendam, remediaque ad corrigendam laxiorem Ethicam.

Hæc usque deteximus, impugnativimusque liberiore humanæ rationis usum, nimiamque ejusdem rationis præfidentiam, unde proficitur omnis defectus in scientiis comparandis, profectaque est nimia relaxatio disciplinæ Moralis. Superest ut securim ad radicem tam exitiosam applicemus, detectique mali remedium suggeramus.

Porrò nullum efficacius remedium, quàm usus sequentium regularum, utpote, quæ verissima sunt media comparandi veram rationem; sapientiam, intelligentiamque, tam in theoreticis, quàm in practicis. Verè namque rationalis, verèque sapiens & intelligens est, qui per regulas christianæ humilitatis, simplicitatis, modestiæ ac prudentiæ, secundum Oracula Spiritus sancti, exempla que & documenta sa-

G